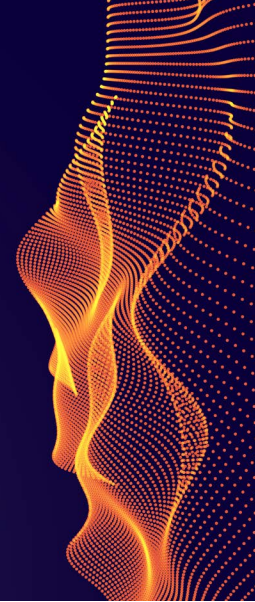

Financial Risk&Regulation

Változó felügyeleti elvárások az értékvesztés számítás, a befektetési alapok likviditási stressz tesztjeinek, és a II. pilléres tőkekövetelmény tekintetében

Hírlevél – 2020. augusztus

Jelen hírlevelünkben három fontos pénzügyi szabályozási kérdésről is írunk, amikre a felkészülés és megfelelés kiemelt téma lesz a következő időszakban. Az MNB értékvesztésre vonatkozó elvárásainak fontos célja a szektor gyakorlatainak egységesítése. Az ESMA iránymutatások alapján az alapkezelőknek rendszeresen likviditási stressz teszteket kell végezni a kezelt alapokra, fontos mögöttes alapelvek a visszaváltó, és a megmaradó befektetők érdekeinek védelme. Ezen kívül az MNB frissítette az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyvét, amelyben ismerteti az NHP és NKP kitettségek prudenciális kezelését.

Az MNB vezetői körlevélben publikálta az értékvesztésre vonatkozó elvárásait

A koronavírus és a rendkívüli intézkedések miatt megváltozott helyzetre reagálva, az MNB módosította korábbi vezetői körlevelét, mellyel az új körülményekhez igazította az IFRS9 értékvesztéssel kapcsolatos prudenciális elvárásait. Az MNB-nek a vezetői körlevéllel hangsúlyozottan az a célja, hogy **módszertani okok miatt ne legyenek indokolatlan mértékű eltérések az értékvesztés elszámolását tekintve az egyes pénzügyi szervezeteknél.** Ez a célkitűzés a Felügyelet jelzései szerint a helyszíni vizsgálatok és a folyamatos felügyelet során is kiemelt figyelmet fog kapni.

A módosított körlevél szerint a **rövid távú, átmeneti fizetési nehézségeket áthidaló átstrukturálási intézkedések (pl. önmagában a fizetési moratórium)** esetén el lehet tekinteni annak a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezőként való értékelésétől. Ez az átmeneti időszak legkésőbb 2021 végéig tarthat, és csak akkor alkalmazható, ha az érintett adós pénzügyi nehézségei és az átstrukturálás átmeneti jellegűek. Ezen témakör kapcsán a vezetői körlevél részletesen bemutatja az MNB szerinti jó gyakorlatot.

A hitelintézeteknek a kitettségeik kockázatait ugyanakkor továbbra is **időben, következetesen és összehasonlíthatóan** kell azonosítaniuk. A Covid-19 okozta bizonytalan helyzetben az MNB által javasolt gyakorlat, ha a bankok portfólió szintű, **egyösszegű várható veszteségértéket** („overlay”) is meghatároznak, abban az esetben ha az adott portfóliónál alkalmazott modelljük valószínűsíthetően alulbecsli a várható veszteségek mértékét. Ezt az egyösszegű várható veszteségértéket az MNB javaslata szerint egyedi szintre történő allokálás mellett érdemes elszámolni, ahol az alportfólió egyedi adóssai egyenlő arányban kerülnek Stage 2-be átsorolásra, függetlenül a hitelminősítésüktől. Az egyösszegű várható veszteségérték elszámolásának a csoportos értékvesztési szinttel egyező jóváhagyási folyamat mellett kell megtörténnie, és negyedéves rendszerességgel felül kell vizsgálni.

Az új minimumelvárás szerint az **értékvesztés szintjének** (a 2021. december 31-ig tartó időszakban) intézményszinten összegszerűségében meg kell haladnia a 2020. I. negyedév végi állományi adatokra vetített, 2019. év végi átlagos értékvesztés-fedezettség mértékével számított összeget.

A Felügyelet átláthatóságra irányuló elvárásai továbbra is hangsúlyosak, az MNB jelzése szerint különösen fontos a hitelkockázati mutatók és a kockázat növekedése miatti átsorolások alkalmazásának, az értékvesztési szintek, valamint a modellel le nem fedett portfóliókon becsült veszteségek számításának transzparens bemutatása a pénzügyi jelentésekben.

Az **MNB hatásvizsgálata** szerint ezek a lépések megfelelő hitelkereslet és hitelezési hajlandóság esetén akár 1000 milliárd forinttal is növelhetik itthon a hitelezési kapacitást és akár 120 milliárd forinttal csökkenthetik a hitelintézeti szektor értékvesztési szintjét, javítva ezáltal annak tőkehelyzetét.

A módosított vezetői körlevél szerint az MNB által azonosított legjobb gyakorlat a makrogazdasági információk figyelembevételére az Inflációs Jelentés, illetve a körlevélben (a nem nyilvános mellékletében) szereplő makrogazdasági prognózisok használata.

Lehetőség van ugyanakkor saját vagy más külső makrogazdasági előrejelzés alkalmazására is, ennek meghatározott feltételei vannak. Ezekben az esetekben rövid közgazdasági indoklást kell a prognózisokhoz mellékelni az intézmény által készített vagy felhasznált makrogazdasági előrejelzés mögöttes feltételezéseiről, továbbá összehasonlítást kell készíteni az MNB prognózaival, megindokolva

a közöttük levő eltéréseket. A makrogazdasági előrejelzéseket illetve az azokat alátámasztó paraméter adatokat 3 scenárióban kell elkészíteni, ezekhez a scenáriókhöz pedig toleranciasávok meghatározásával súlyokat kell meghatározni.

A jegybanki elvárás szerint az **intézményeknek felül kell vizsgálni a döntési és kontroll mechanizmusait a Covid-19 hatásainak kezelésére vonatkozóan**, ez a felülvizsgálat az értékvesztés meghatározásának folyamatában az MNB értékelése szerint különösen fontos. Ehhez ajánlott gyakorlat a legmagasabb döntési szint alkalmazása, a Covid-19 okozta válságjelenségekkel összhangban kellően részletes elemzések, dokumentációk, számítások készítése, továbbá több feltétel vizsgálata esetén az alkalmazott feltételrendszer mögé hatáselemzés alapú megerősítés készítése.

Az MNB értékvesztésre vonatkozó új intézkedései legkésőbb 2021. december 31-ig maradnak érvényben, de a Nemzeti Bank hamarabb is dönthet visszavonásukról, értékelve az aktuális piaci helyzetet.

Az **IFRS9 értékvesztés korrekciók** szavatolótőkében történő figyelembe vétele is változott a 2020 júniusban elfogadott CRR módosítással, amelyről a [2020. júliusi hírlevelünkben](#) írtunk.

Hamarosan hatályba lépnek a befektetési alapok likviditási stressz tesztjére vonatkozó ESMA ajánlások

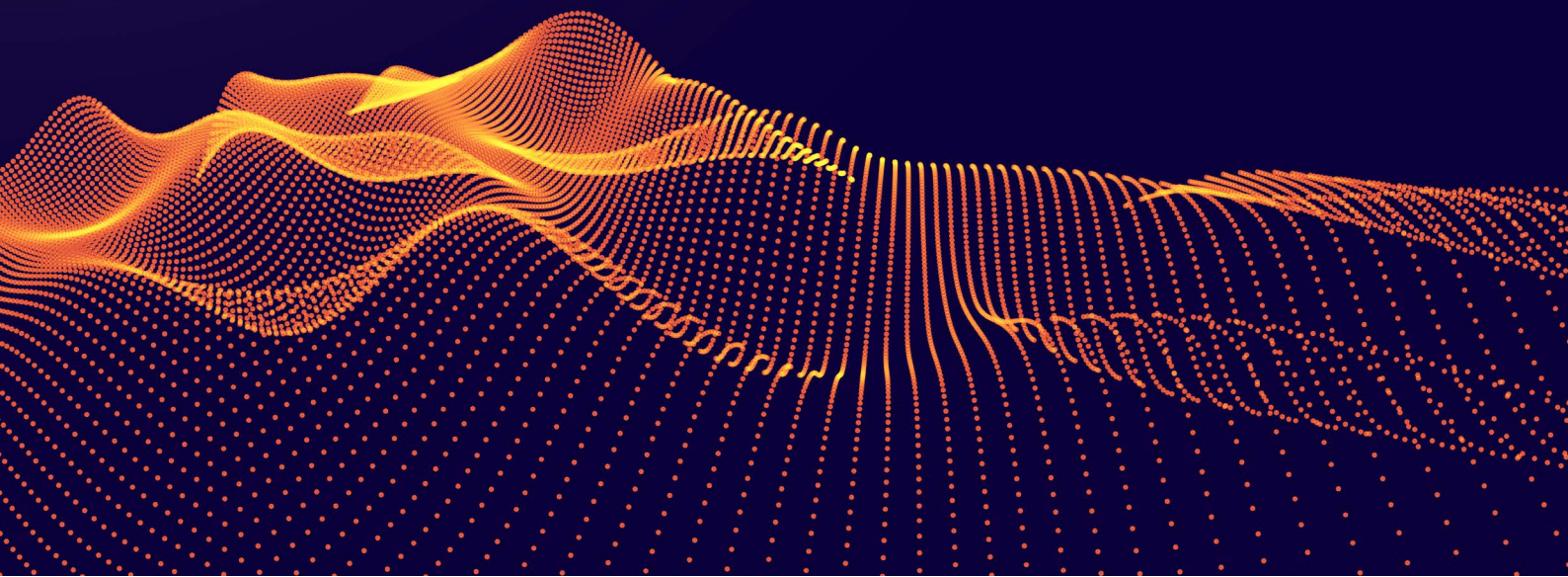
Az ESMA által kiadott likviditási stressz tesztekre (LST) vonatkozó ajánlások célja, hogy a befektetési alapok európai szinten egységes módszertani alapokon végezzenek LST-kel, amelyeket a felügyelet is egységes szempontok alapján értékeljenek. Az ajánlások célja továbbá a LST-k színvonalának, következetességének javítása és egyes esetekben a gyakoriságának növelése. Az LST elemzéseknek az eszköz és forrás oldalra egyaránt ki kell térnie, és azokat összefüggően is értékelni kell. Az LST-nek fontos szerepe van a termékfejlesztésben, a válságra való felkészülésben, a vészhelyzeti tervezésben, illetve akár utólagos további likviditáskezelési eszközök alkalmazására, mint a befektetési jegyekkel történő kereskedés korlátozása. A letétkezelők felelőssége is megjelenik, ugyanis ellenőriznie kell, hogy az alapkezelő rendelkezik-e dokumentált eljárásokkal az LST-re vonatkozóan.

Az iránymutatás alapján az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) és az alternatív befektetési alapokra (ABA) végzett **LST modellek**

kialakításakor az alapkezelőknek ismerni kell a befektetési alap likviditását érintő kockázati tényezőket, ki kell dolgozni a forgatókönyveket. Az eredményeket kommunikálni kell a vezetésnek, illetve ki kell dolgozni ezek alapján a megfigyelt mutatókat, és kockázatkezelési folyamatokat.

Az ESMA fontosnak tartja a **megfelelő szabályzatok létrehozását**, amely tartalmazza a felsővezetés, és egyes szervezeti egységek szerepét az LST-re és a likviditáskezelésre vonatkozóan. Ugyancsak tartalmaznia kell a belső jelentéseket, az eszkalációt igénylő körülményeket, az LST végrehajtásának és felülvizsgálatának gyakoriságát. **Az LST modellek és a kapcsolódó feltételezések kezdeti független validálása elvárt**, le kell írni a forgatókönyveket, a feltételezett eszköz likvidálások módszereit.

Az **LST gyakorisága alapesetben** negyedéves, de legalább éves. A gyakoriság meghatározása az alapkezelő feladata, amelyben figyelembe kell venni tényezőket, mint a befektetési jegyekkel való kereskedés gyakorisága, forrásoldali kockázatok szintje, eszközök likviditása, és a kereskedési stratégia komplexitása. Ezen kívül rendkívüli LST-t is kell végezni, amennyiben lényeges kockázatokat érzékel az alapkezelő.

A **forгатókönyvek kidolgozásakor** figyelembe lehet venni a múltbeli eseményeket, mint a 2008–2010 közötti globális pénzügyi válságot, vagy a 2010–2012 közötti európai adósságválságot, ugyanakkor kerülni kell a múltbeli adatokra való túlzott támaszkodást, a túlzottan optimista feltételezéseket, és szükség lehet szakértői megközelítések kidolgozására, mivel a jövőbeli stresszek eltérhetnek a korábban tapasztaltaktól. Nagy figyelmet kell fordítani az alacsony valószínűségű, de nagy hatású forгатókönyvekre, ahol a kevésbé likvid eszközök esetében potenciális árazási problémák alakulhatnak ki.

Eszközök likviditásának elemzéséhez, figyelembe kell venni az alap kockázati profilját, illetve azt a fontos elvet, hogy az alap kezelése a visszaváltó, és a megmaradó befektetők érdekében egyaránt megvalósul. A számítások alkalmával a múltbeli tapasztalatok és szakértő kockázatelemzés alapján meg kell becsülni a várható magasabb volatilitást, vételi és eladási árak közötti nagyobb különbséget, és a likvidáláshoz szükséges hosszabb időszükségletet. További elemzések és cselekvési tervek kidolgozása lehet szükséges a kevésbé likvid eszközökbe fektetői alapoknál, mint például az ingatlanalapok vagy az alapok alapja.

Források likviditási kockázatainak felmérésekor szükséges a befektetők kvalitatív és kvantitatív jellegű elemzése. Ennek során vizsgálni kell a befektetői kategóriát (pl.: intézményi vagy lakossági), befektetői koncentrációt, a befektetők földrajzi eloszlását, illetve a befektetői stratégiát (pl.: volatilitás rögzítő

stratégiák). További likviditási kockázatot jelenthetnek a derivatívák változó letétjei, értékpapír-finanszírozási tranzakciók, illetve a felvett hitelekhez kapcsolódó pénzáramlások, vagy pótfedezeti igények.

Fontos lépés az eszköz- és forrásoldali, valamint az egyedi alapokra végzett stressz eredmények összesítése, egymással való összefüggésben értelmezése. A kombinált eszköz- és forrás LST kimenete egy összehasonlítható mutató vagy pontszám lehet. Több alap stressztesztelésekor figyelembe kell venni a köztük lévő összefüggéseket, például hasonló befektetési körtől származó, vagy hasonló eszközökbe fektető alapok esetében nagyobb a kockázatok egyidőben történő realizálódásának esélye.

A likviditási stressz teszt a komplex kockázatkezelési rendszer része kell, hogy legyen, mivel megfelelő kiépítésükhöz szükséges a megfelelő technikai támogatás, legyen szó piaci információkról, múltbeli megfigyelésekről, vagy szimulációs kapacitásról. Elengedhetetlen a megfelelő módszertani támogatás, és a külső kontrollok megléte. Ezt ezért érdemes az egyéb kockázatkezelési és teljesítménymérési eszközökkel, termékfejlesztéssel összehangolt módon végezni, ilyen egyéb eszközök például a kockázatotott érték (VaR), hozam és kockázat előremutató és utólagos elemzése, teljesítmény felbontása magyarázó tényezőkre és sikerdíjak számítása. Utóbbi két témáról a [2020. májusi hírlevelünkben](#) részletesebben írtunk.

Az MNB módosította az ICAAP kézikönyvét a monetáris politikai programok tükrében

Az MNB az NHP és NKP programjainak prudenciális kezelésével bővítette a 2020. júliusban az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyvét.

A módosítás keretében a kézikönyv kiegészült az **NHP Hajrá keretében folyósított hitelekre vonatkozó tőkekövetelmény-kedvezményel.**

A kedvezmény feltételei, hogy az 1. pilléres teljes kockázati kitettségtérték (TREA) 1%-a alatt kell maradnia a tőkekövetelmény-csökkentés összesített mértékének és csak arra az állomány érvényesíthető, ahol az NHP Hajrá program kapcsán fennálló kitettség az adott pénzügyi év végi szavatoló tőkéjének 7%-a alatt marad az adott ügyféllel szemben. **A kedvezmény mértéke az adott NHP Hajrá keretében folyósított állomány 1. pilléres kockázattal súlyozott kitettségtértékének 2%-a.**

A tőkekövetelmény-kedvezmény meghatározására első alkalommal a 2021. évi ICAAP felülvizsgálat során kerül sor a 2020. év végi állománynak a vonatkozó feltételeknek megfelelő részére. A későbbiekben a tőkekedvezmény kiszámolásának az alapját a keretösszeg kimerülésének időpontjáig, a vizsgálat referencia dátumáig kifolyósított NHP Hajrá portfólió képezni. A kedvezményt összesen **három évig biztosítja az MNB.**

A kézikönyv kibővült továbbá a **vállalati NKP-s kötvény formájában fennálló kitettségek tőkekövetelmény** kalkulációjának módszertanával.

A Növekedési Kötvényprogram (NKP) keretében kibocsátott értékpapírok hitelkockázati tőkekövetelményét az MNB az ICAAP felülvizsgálatok keretében úgy állítja be, hogy a CRR. 122. cikke szerinti, hitelminőségi besoroláson alapuló tőkekövetelményen felüli többletet nem vár el.

A kockázatos portfóliókon belül megkülönböztetett **balloon / bullet ügyletekre vonatkozó elvárások kisebb módosításra kerülnek**, eszerint a forgóeszköz hitelek, amennyiben kevesebb mint 3 éves az eredeti futamidejük kivételt képeznek a többlet-tőkekövetelmények alól.

Az MNB a mostani rendkívüli felülvizsgálat mellett, rendszeresen, évente szokta publikálni az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyv változásait. A legutóbbi, 2020-as vizsgálatokat érintő változásról a [2020. februári hírlevelünkben](#) írtunk.

Kapcsolat:

Szalai Péter
igazgató
M: +36 70 370 1739
E: peter.szalai@kpmg.hu

Szabolcs Gergely
szenior menedzser
M: +36 70 370 1648
E: gergely.szabolcs@kpmg.hu

Soltész József
menedzser
M: +36 70 370 1766
E: jozsef.soltesz@kpmg.hu

Wieder Gergő
menedzser
M: +36 70 333 1471
E: gergo.wieder@kpmg.hu

KPMG.hu

Az itt megjelölt információk tájékoztató jellegűek, és nem vonatkoznak valamely meghatározott természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet körülményeire. Társaságunk ugyan törekszik pontos és időszzerű információkat közölni, ennek ellenére nem vállal felelősséget a közölt információk jelenlegi vagy jövőbeli hatályosságáért. Társaságunk nem vállal felelősséget az olyan tevékenységből eredő károkért, amelyek az itt közölt információk felhasználásából erednek, és nélkülözik társaságunknak az adott esetre vonatkozó teljes körű vizsgálatát és az azon alapuló megfelelő szaktanácsadást. A KPMG név, a KPMG logó a KPMG International lajstromozott védjegye.

© 2020 KPMG Tanácsadó Kft., a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a független tagtársaságokból álló KPMG-hálózat magyar tagja, amely hálózat a KPMG International Cooperative-hez ("KPMG International"), a Svájci Államszövetség joga alapján bejegyzett jogi személyhez kapcsolódik. Minden jog fenntartva.